

Nr 35.

Av herr Bärq m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts förslag angående användningen av medel från statsverkets fond av rusdrycksmedel.

Av årets statsverksproposition med tilläggsstat framgår, hurusom chefen för finansdepartementet funnit sig nödsakad att räkna med ianspråktagande för budgetändamål och förstärkning av statsverkets kassafond av samtliga under budgetåret inflytande rusdrycksmedel samt ett belopp om 83 miljoner kronor ur rusdrycksmedelsfonden. I sagda fond återstående medel, 20 miljoner kronor, föreslår statsrådet skola alltfört utgöra en »statsverkets fond av rusdrycksmedel», och dess årliga avkastning — för närvarande beräknad till 950 000 kronor — avses »för att säkerställa medelsanvisning till en del speciella nykterhetsändamål, i främsta rummet sådana, som icke äro av den karaktär, att de under alla förhållanden måste komma att tillgodoses såsom led i den egentliga statsverksamheten».

I enlighet med denna nya ordning framlägger statsrådet förslag till ny förordning angående statsverkets fond av rusdrycksmedel. De ändamål, som statsrådet enligt ovanstående åsyftar säkerställa medelsanvisning till, angivas i förordningen vara »åtgärder, ägnade att främja nykterheten, såsom undervisnings- och upplysningsverksamhet, understödjande av nykterhetsnämnder samt uppdagande av olovlig tillverkning eller införsel av spritdrycker m. m.».

I tablån över dispositionen av förestående budgetårs avkastning av fonden — 950 000 kronor — upptages förutom ovan angivna ändamål jämväl »bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalter» med ett belopp av 370 000 kronor. Läggas härtill övriga belopp, avsedda att bestridas ur fondens avkastning enligt förslaget till förordning, nämligen till: främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet (63 000 kronor), särskild polisverksamhet för uppdagande av olovlig införsel av spritdrycker, lönnbränning m. m. samt undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande, utgöra de disponerade beloppen tillhopa 904 000 kronor. Avkastningens överskjutande belopp, 46 000 kronor, avses att tilläggas fonden.

Vi uppskatta till fullo statsrådets syfte att, som i propositionen anförts, säkerställa medelsanvisning till en del speciella nykterhetsändamål. Detta säkerställande utsättes dock enligt vår mening för oberäknliga risker, om inom det totala beloppets ram inrymmes för tillgodoseende ett flertal ändamål. Följden härav kan lätt bliva den, att de ändamål, som ligga den egentliga statsverksamheten nära, kräva så pass stort utrymme, att föga återstår för de speciella nykterhetsändamål, som icke utgöra led i denna

egentliga statsverksamhet. Redan det nu framlagda förslaget till användning av fondavkastningen synes peka hän på sådana risker. Bidragen till alkoholistanstalerna liksom till polisverksamheten, vilka sammanlagt utgöra cirka 63 procent av det disponerade beloppet, torde minst lika väl kunna betecknas som tillgodoseende av den egentliga statsverksamheten som av speciella nykterhetsändamål. Härtill kommer, att polisverksamheten endast är en av de åtgärder, som ansetts nödvändiga för bekämpande av den olagliga rusdryckstrafiken och vilka åtgärder kräva utveckling och skärpning med därav följande ökade anslag, liksom ock att en mera omfattande alkoholistvård likaledes påkallar ökat statsunderstöd. Av vad här antytts torde framgå att våra farhågor för de speciella nykterhetsändamålen undanträngande icke äro obefogade.

Av de i propositionen angivna ändamålen torde nykterhetsnämndernas verksamhet samt undervisnings- och upplysningsverksamheten mera obetingat kunna hänföras till sådana speciella nykterhetsändamål, vilkas tillgodoseende främst borde säkerställas. Då det föreslagna anslaget till dessa endast utgör 37 procent av den disponerade delen av avkastningsbeloppet eller 334 000 kronor, kan invändas, att *hela* avkastningsbeloppet är orimligt högt att reserveras för nu sagda ändamål. Detta må vara riktigt, men ihågkommas bör, att här föreslagna anslag betydligt understiga dem, som förut för dessa ändamål utgått. Sålunda utgjorde innevarande års anslag till nykterhetsnämndernas verksamhet 92 000 kronor och anslaget till undervisnings- och upplysningsverksamheten 338 000 kronor eller tillhopa 430 000 kronor. Enbart upplysnings- och undervisningsanslaget för budgetåret där- förut (1931/1932) utgick med 410 000 kronor. Det är också väl tänkbart, att en väntad revision av rusdryckslagstiftningen kan innebära en sådan ordning, att ytterligare anspråk komma att ställas på nykterhetsvården, enkannerligen nykterhetsnämndernas verksamhet, med därav ovillkorligen följande högre krav på statens bistånd härför. Under sådana förhållanden anse vi oklokt att nu grundlägga en ny ordning, som så stäcker möjligheterna till ett rimligt tillgodoseende av de vällovliga verksamhetsgrenar, som här synas oss ligga närmast att värna om. Skulle tillsvidare avkastningens hela belopp ej krävas för tillgodoseende av dessa ändamål, står ju den av statsrådet anvisade vägen öppen att till fondens kapital lägga det överskjutande avkastningsbeloppet.

Vad än framtiden, med förhoppning om inträdande normala förhållanden, kan bära i sitt sköte, står för oss viktigare än fondens storlek syftet att åt dessa »speciella nykterhetsändamål» säkerställa tillräckliga anslag. Hade därför användningen av rusdrycksmedelsfondens avkastning begränsats till att endast omfatta bidrag till »främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.» samt »undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande» skulle vi t. o. m. fördragit om det totala beloppet satts något lägre än det nu beräknade å 950 000 kronor.

Det förutsättes att rubriken »undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande» hädanefter liksom hittills omsluter de specificerade anslagsposter, vilka nu inrymmas under denna rubrik.

I anslutning till vad vi sålunda anfört hemställes, att riksdagen måtte besluta,

att § 1 i Kungl. Maj:ts förslag till »förordning angående statsverkets fond av rusdrycksmedel» måtte erhålla följande lydelse:

§ 1.

Statsverkets fond av rusdrycksmedel är avsedd att, på sätt nedan sägs, bereda medel till åtgärder, ägnade att främja nykterheten, såsom undervisnings- och upplysningsverksamhet samt understödjande av nykterhetsnämndernas verksamhet.

Stockholm den 19 januari 1933.

A. J. Bårg.

Oscar Olsson.

Gottfrid Karlsson.

N. S. Norling.
